

Oyggjar viðbreknar fyri veðurlagsbroytingum

VEÐURLAGSDAGUR 2025

18. MARS 2025

LIS MORTENSEN

JARÐFEINGI

Ávísar

▶ Drívarar

▶ Ávirkan

▶ Viðbrekni

▶ Átøk

▶ Tillaging

Viðbrekni

Ávísar um, hvussu væl ella illa ein skipan tolir veðurlagsbroytingar

Viðbrekni

- ▶ Á enskum: vulnerability
- ▶ Hvussu útsett er ein skipan fyri veðurlagsbroytingum, og í hvønn mun megnar skipanin at standa ímóti avleiðingunum?
- ▶ Viðbrekni er ein funktión av
 - ▶ Slagi
 - ▶ Stødd
 - ▶ ferð av veðurlagsbroytingum, sum skipanin verður fyri.
- ▶ Viðbrekni avhongur av
 - ▶ viðkvæmi
 - ▶ í hvønn mun ein skipan kann laga seg til broytingarnar

Ber til at
minka ella
fyribyrgja
viðbrekni?

Viðbrekni	Ávísar	Tal
Trygd fyrir vatni, mati og landbúnaði	Hungur, matframleiðsla, innflutningur, útflutningur, prísir av mati og vatni, prísur av drekkivatnframleiðslu o.fl	6 ávísar
Viðbreknar økoskipanir	Reyðlistaðar plantur og djór, reyðlistaðar økoskipanir, o.fl	4 ávísar
Bygningar og undirstøðukervi viðbrekin fyri veðurlagsbroytingum	Bygningar og vegir í jarðvandaøkjum	2 ávísar
Partur av íbúgvum viðbrekin fyri veðurlagsbroytingum	Heilsutrygd, orkuveiting, elveiting, innsavning av ruski, burturveiting av spillvatni, reint vatn, upphiting, avkøling, strandabúgvar, jarðvandaðkir, fátækradømi, fátækrabýlingar, avbyrgd upprunafólk, óarbeiðsføri	13 ávísar
Økir, sum eru viðbrekin fyri veðurlagsbroytingum	strandaðkir oyggjar vøtn	3 ávísar

Ávísi 107: Oyggjar viðbreknar fyri veðurlagsbroytingum

(Islands vulnerability to climate
change)

- ▶ Hvørjar dátur kreivur ávísi 107?
- ▶ Hvussu viðkomandi er ávísing fyri Føroyar?
- ▶ Hava vit hesar dátur fyri Føroyar?

Hvørjar dátur krevur ávísi 107?

► Vídd av landøki

- Umhvørvisstovan: Hevur neyvar dátur
- Mátingar: skal ikki mátast ofta

► Vatnstøðumátingar

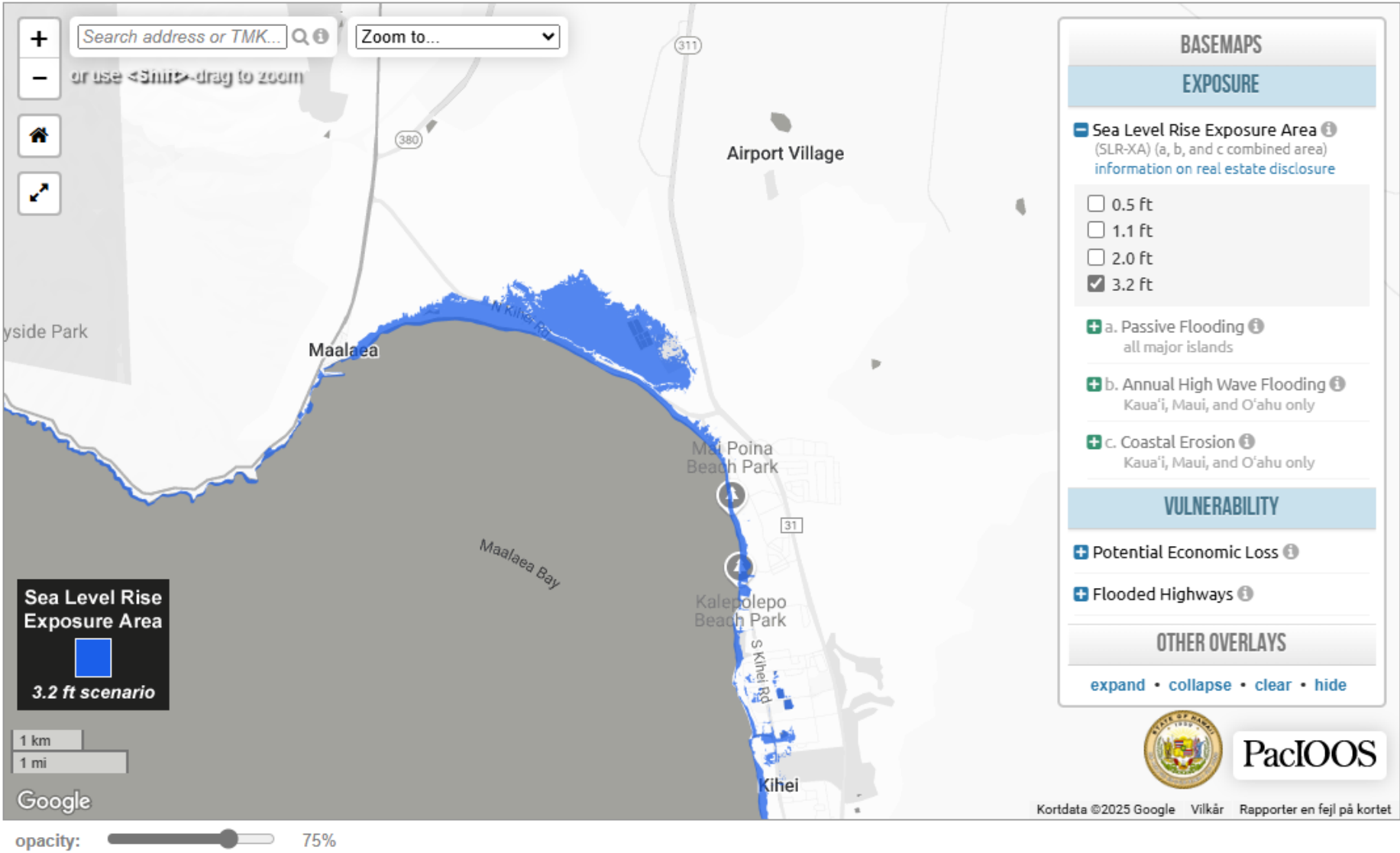
- Landsverk mátar vatnstøðu
- Eldri mátingar eru
- Mátingar at lata inn: miðaltal fyri árið

Sea Level Rise : State of Hawai'i Sea Level Rise Viewer

An Interactive Mapping Tool in Support of the State of Hawai'i Sea Level Rise Vulnerability and Adaptation Report

[view full-screen map](#)

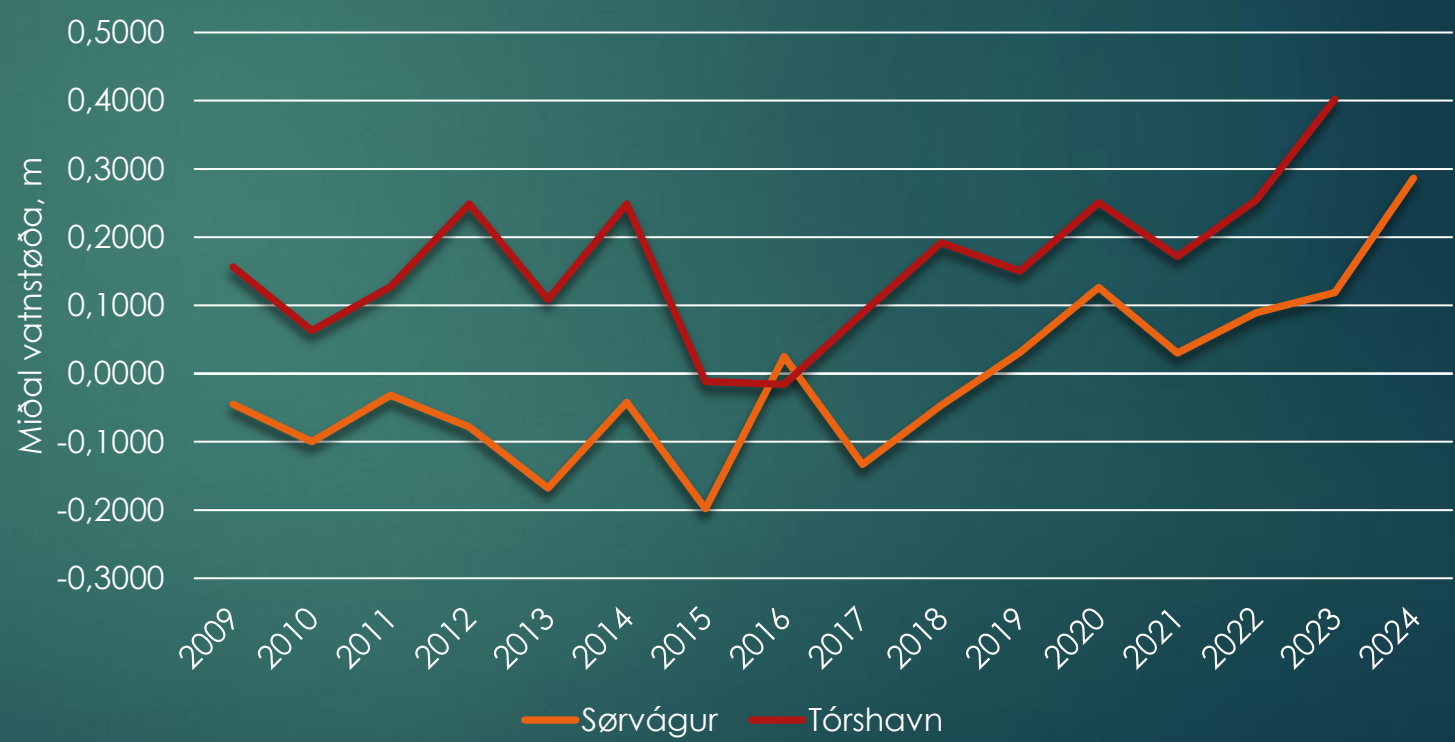

Dømi frá
Hawaii

Vatnstøðumátingar hjá Landsverk

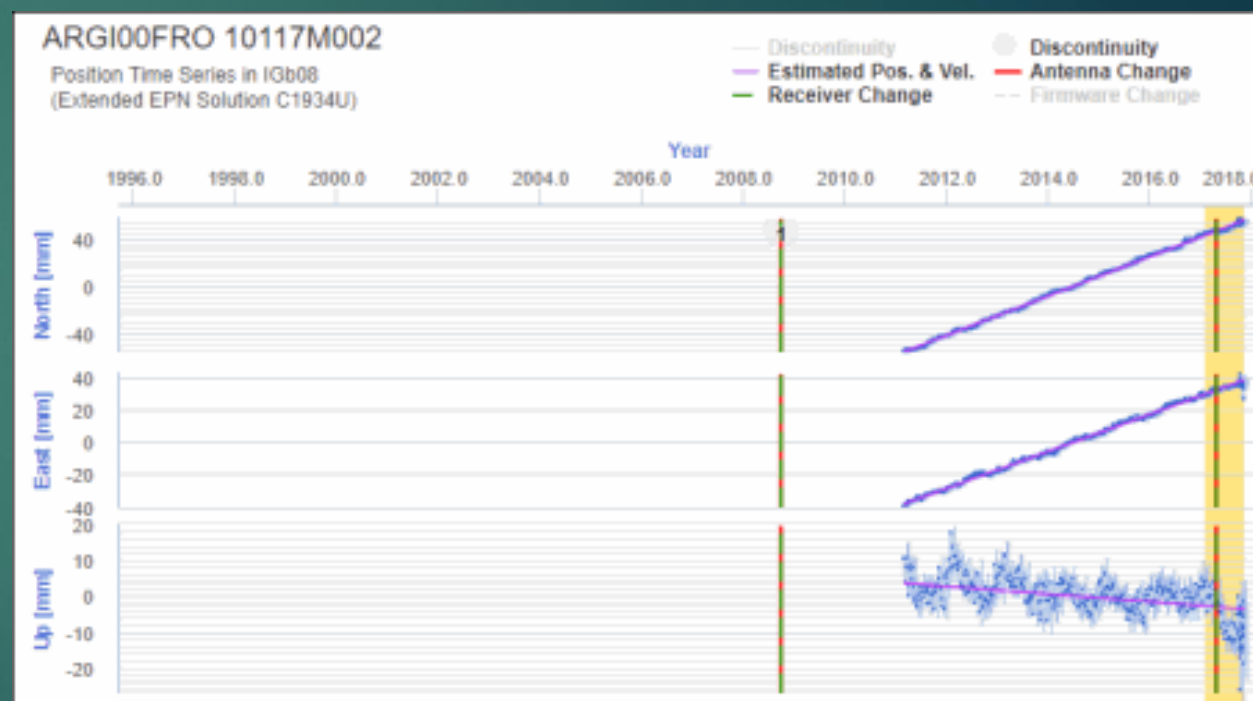
Stað	ID
Gamlarætt	VS-13
Sørvágur	VS-14
Eiði	VS-15
Ánirnar	VS-16
Fuglafjørður	VS-17
Krambatangi	VS-18
Tórshavn (niðurlagdur)	VS-19
Tórshavn, ískaj	VS-20

Árlig miðal vatnstøða í Sørvági og Tórshavn
2009 - 2024

Sjóvarmálin hækkar og landið søkkur (us.fo)

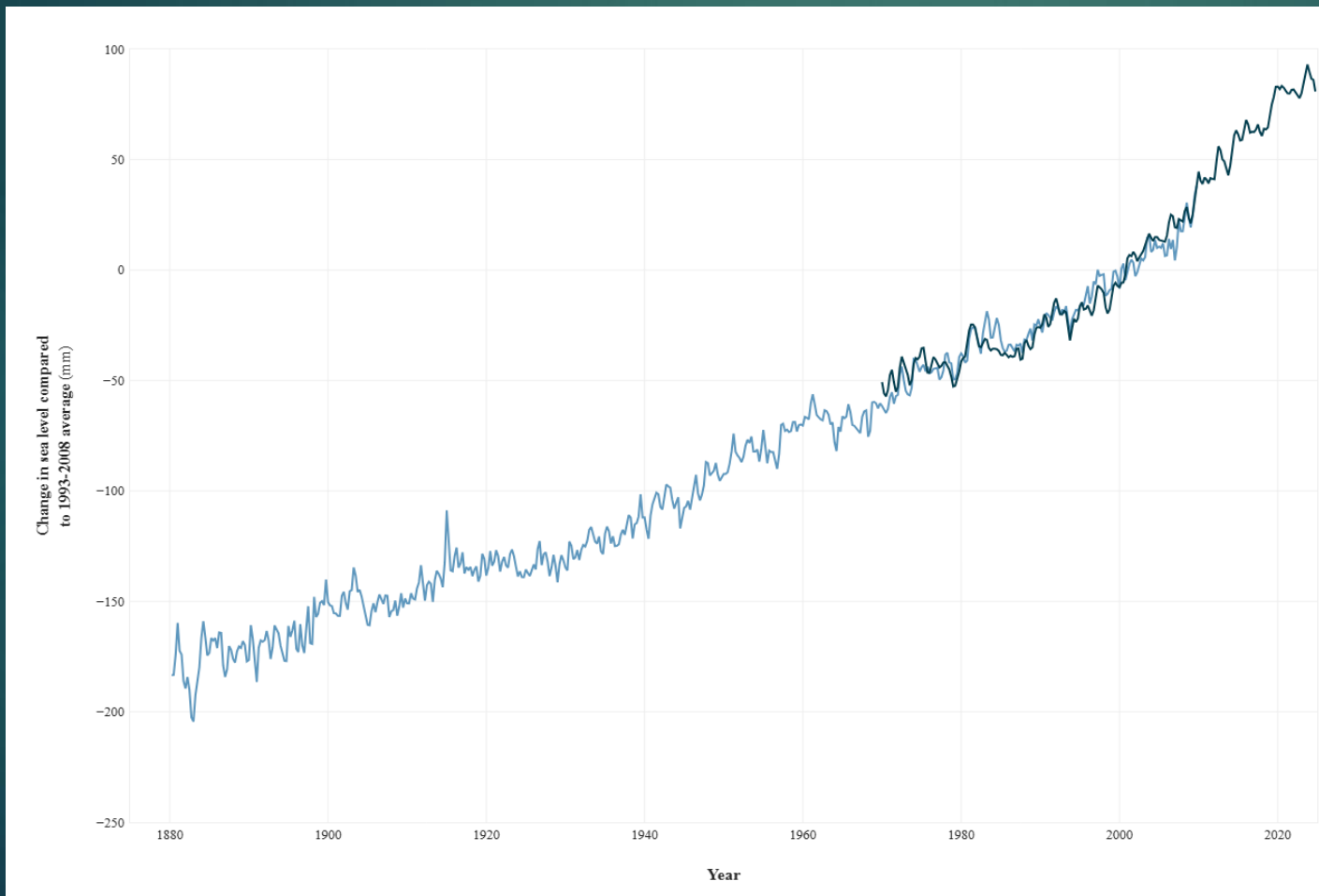
- ▶ GPS mátari á bygninginum hjá Umhvørvisstovuni
- ▶ Føroyar søkka árliga 0,7 mm
- ▶ Havið hækkar árliga 1,3 mm

Vatnstøðan hækkar 2 mm um árið í løtuni

Altjóða vatnstæðumátingar vísa, at heimshøvini fløða

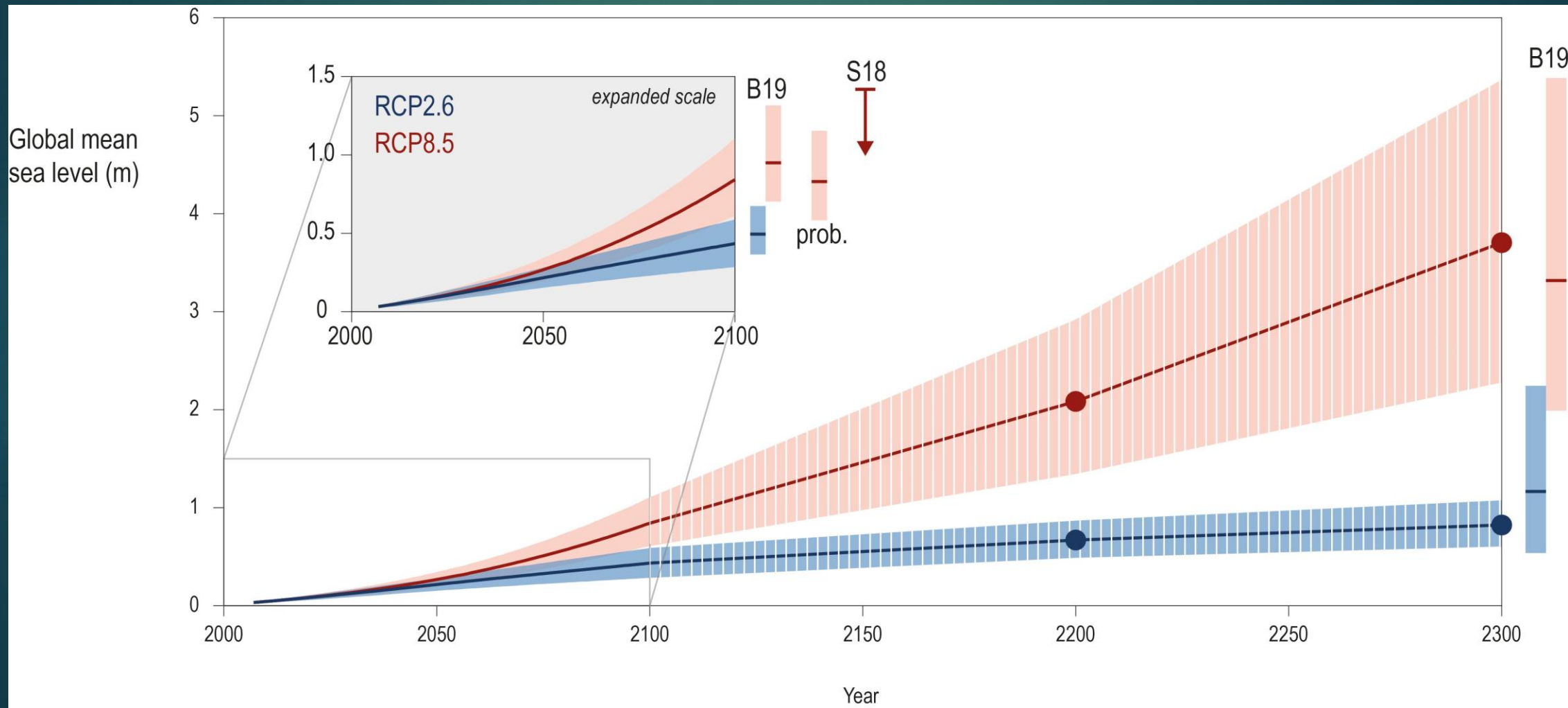
21 – 24 cm síðan 1880

Ferðin av
broytingini er
vaksandi

[Climate Change: Global Sea Level | NOAA Climate.gov](#)

Ferðin av broytingini er vaksandi

Klima

Danske topforskere advarer: Stigninger i havet risikerer at blive tre gange så høje, som vi går og tror

Vatnstøðu-hækking ár 2100

IPCC: uml 1 m

Nýggj dansk
rapport: upp til 3 m

18.mars 2025 DR.DK

Orsökir til at vatnstöðan broytist

- ▶ Landísur bráðnar, so meira vatn er í havinum
 - Grønlandski innlandsísurin
 - Antarktiski innlandsísurin
 - Jøklar og ísur onnur stöð í heiminum
- ▶ Vatnið í havinum fyllir meir, so hvørt sum hitin økist. Sterodynamiskar broytingar.
- ▶ Broytingar av vatni á landi. T.d. grundvatn verður pumpað upp og út á sjógv.
- ▶ Landið hækkar ella søkkur. Isostasi, lokalar broytingar
- ▶ Veðurhendingar (týdningarmiklar, men ikki-varandi broytingar)
 - ▶ Sjóvarfall, lágtrýst, hátrýst, illveður

Skjótt hækkandi sjóvarmáli: Vandamikil gongd fyri lággar oyggjar

Hvussu viðbreknar eru Føroyar fyri hækkandi sjóvarmála?

- ▶ Sjóvarmálin hækkar, og Føroyar sækka. Umleið 2 mm um árið í løtuni. Afturat hesum koma veðurhendingar.
- ▶ Broytingar av heimshøvunum ganga alsamt skjótari. Týdningarmikið, at vit fylgja við í Føroyum. Góðar dátur hava týdning.
- ▶ Útlit: 1 til 3 m hægri vatnstøðu áðrenn ár 2100
- ▶ Neyðugt at taka hesar broytingar við, tá vit byggja vegir, tunlar, bygningar og annað, sum er nær við sjóvarmálan.

Føroyar og ávísi 107: Oyggjar viðbreknar fyri veðurlagsbroytingum

- ▶ Ávísar fyri viðbrekni geva innlit, sum kann brúkast til at minka viðbrekni.
- ▶ Dátur til ávísa 107 eru tøk og kunnu fráboðast
- ▶ Ávísi 107 er gott dømi í Føroyum um viðbrekni, sum kann avmarkast ella fyribyrgjast við at virksemi og bygging nær sjóvarmálan tekur atlit til broytandi sjóvarmála.

Takk fyri!

